

Увела ружа, Борисав Станковић

Борисав Станковић, „по врањански прозван Биза, или Ђора Златин, сироче без оца и мајке“ рођен је 1876. године, од оца Стојана и мајке Васке. Бори Станковићу је било свега пет година када му је умро отац, а непуних седам када му је умрла и мајка. О свом детињству често је говорио у својим приповеткама. Гимназију је завршио у Нишу. Као веома сиромашан ученик, примао је стипендију, а материјално су га помагали и сами професори.

Књижевни рад

Станковић је правне науке завршио у Београду, где је потом и службовао. Кад је стекао књижевну славу, послат је у Париз да употпуни и прошири своје књижевно образовање. Међутим, он се као стваралац најприсније везао за старо Врање. Отуда су му и најбоља управо она дела у којима говори о старим обичајима и патријахалним односима.

Приповетке:
Из старог јеванђеља (1899)
Стари дани (1902)
Божји људи (1902)
Покојникова жена (1907)
Наши Божићи (1911)
Његова Белка (1921)

Романи:

Нечиста крв (1911)
Газда Младен и Певци (недовршени роман)

Драме:

Коштана, Ташана Јовча

Баба Злата, енергична, амбициозна, самоуверена и отресита жена, Бору је однеговала јер је рано изгубио родитеље.

Чувена баба Злата послужила је Бори као прототип за неке књижевне ликове.

Године 1896, Станковићу умире баба Злата:

Последња душа која постојаше за ме. Последњи кут мого стана, последњи огранак моје родбине, баба моја, умрла је! Ни оца, ни мајке, ни брата, ни сестре, нигде никога. Сем ње. А она ме је од мрву мрвку однеговала. Ње нема више.

Фабула приповетке

Главни јунак и његова баба живе у комшилуку и пријатељству са девојком Станом и њеном мајком Маријом.

Костина старамајка једини смисао живота види управо у свом унуку. Она се нада да ће он повратити изгубљену породичну славу и моч.

Између Косте и Стане развија се искрена младалачка љубав.

Од самог почетка Коста зна да би њихова љубав представљала препеку његовом школовању, а самим тим и истакнутом месту у друштву. Његово потискивање љубавних осећања мотивисано је огромним очекивањима старамајке.

Како време пролази, Коста схвата да је тиме што није остварио љубав са Станом, заувек изгубио нашто најчистије што је у животу имао.

Из таквог једног емотивног и психолошког угла, он почиње да се присећа прошлости.

Увела ружа, Бора Станковић

*Ово је прича о прошлости, сневање о њој и
жал за неоствареним сновима из младости*

- мотив забрањене и недостижне љубави
- осуђена љубав двоје младих, њихове жеље, нагони, спутаност, страх, пораз
- емотивни, психички и морални ломови главних јунака
- у првом плану је потрага за узроцима неостваривања њихове љубави и самооптуживање због тога
- сукоб чула и разума, унутрашњег и спољашњег света
- борба између дужности и поштовања са једне и љубави са друге стране
- свету снова супротставља се сурова реалност
- младост пролази, а остају празнина, бол, несрећа и недосањани снови

Увела ружа, Бора Станковић

➤ Књижевни род: **епика**

➤ Књижевна врста: **психолошка приповетка**

➤ Тема: **Лирска интимна исповест о неоствареној и забрањеној љубави двоје младих који су морали да потисну своја осећања због припадности различитим друштвеним сталежима**

➤ Начини изражавања:

- описивање, дескрипција (интеријер, екстеријер, пејзаж, портрет)
- приповедање, нарација (хронолошко, ретроспективно)

➤ Стилске фигуре:

- персонификација, метафора, контраст, поређење, хипербола, ономатопеја

➤ Ликови:

Која, Стана, баба Злата, Марија...

Усаглашеност између доживљаја и природе

- унутрашњи доживљаји јунака приповетке су у сагласности са описом природе

- на почетку приповетке - слике набујале природе и пролећа

- при крају приповетке - слика мртве природе и оголјеног, празног простора

Промене које приповедач везује за природу, запажене су у исто време када и промене у ликовима и међусобним односима.

Ликови

Лик Стане

Пратећи Станин лик кроз приповетку уочавамо:

- развој који се креће од живахне девојчице преко заљубљене девојке, па до поражене и спутане жене
- дечја симпатија, девојачка заљубљеност, гушење осећаја, помирљивост и трпељивост
- узалуд се борила за остварење љубави, немоћно се батргала и одбијала да се уда за човека кога не воли
- наивно је сањала о заједничкој срећи са Костом
- веровала је да је једини разлог што њих двоје још увек нису венчани Костина незавршена школа
- временом постаје свесна да њене младалачке наде уопште нису реалне
- удају је на силу, садашњица јој постаје празна, а будућност поразна

Лик Које

Коста, главни јунак приповетке:

- нема снаге да се супротстави обичајима и патријахалним нормама
- приклања се бабиној жељи да поврати некадашњу породичну моћ
- разапет је између љубави, одговорности, дужности и савести
- осуђује своје поступке према Стани, сматрајући да је оно што ради нечасно, неисправно и за осуду
- од Станине удаје живео је мучећи се и носећи у себи свој познати **жал за младост**, ону **закопану љубав, проћердан живот и вечиту тугу за нечим**
- схватао је да је тиме што није остварио љубав са Станом, заувек изгубио нешто најчистије што је у животу имао и да је неостварена лична срећа једини прави човеков удес у свету